1. INLEIDING EN REFERENTIEKAART 2

2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT 4
2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht 4
2.2 Huishoudenssamenstelling 5
2.3 Multiculturaliteit. 9

3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN 11
3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen 11
3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen 12

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND 15

5. MORTALITEIT 17
5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden 17
5.2 Vroegtijdige mortaliteit 19

6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID 21

7. BIJLAGE 22
7.1 Definities en afkortingen 22
7.2 Methodologie 22

Egalement disponible en français.

Welzijns- en gezondheidsstatistieken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Fiche n°17

Gemeente Watermaal-Bosvoorde

Editie 2006/1

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183, 1050 Brussel • Tel: 32 2 552 0189 • Fax: 32 2 502 59 05
observat@ggc.irisnet.be • www.observatbru.be

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (I)

Dit document verzamelt de belangrijkste sociale en gezondheidsgegevens die beschikbaar zijn voor de gemeente Watermaal-Bosvoorde.

Het is de bedoeling aan de beleidsmakers en lokale actoren een eenvoudig instrument aan te bieden om bepaalde kenmerken van de bevolking waarmee zij werken te kunnen begrijpen en hen te helpen om hun strategieën te oriënteren.

Deze fiches zijn een aanvulling bij de rapporten «Gezondheidsindicatoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2004», «9e rapport over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest», «Welzijnsbarometer (editie 2005/1)» en «Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofstad (te verschijnen)». Alle rapporten zijn gratis raadpleegbaar en downloadbaar op de website www.observatbru.be. De bespreking bij de hier voorgestelde gegevens is dan ook tot het strikte minimum beperkt. Wij nodigen u uit om deze documenten te lezen indien u meer uitleg wenst.

Om deze fiches niet te zwaar te maken, moesten wij een selectie maken van gegevens die worden voorgesteld. Voor zover de gegevens beschikbaar zijn, kunt u meer details opvragen bij de instelling die als bron van de gegevens wordt aangegeven in de fiches (bepaalde links zijn beschikbaar op de website van het Observatorium www.observatbru.be) of bij het Observatorium.

De statistieken hebben betrekking op de meest recente beschikbare gegevens of op de periode 1998-2002 voor de geboorten en de sterfgevallen.

De cijfers voor Watermaal-Bosvoorde worden vergeleken met de gemiddelde waarde voor het Gewest, ofwel met de hoogste en laagste waarden voor de verschillende gemeenten. Onder «Gewest» of «Brussels Gewest» verstaan we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 gemeenten).

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (2)

Kaart 1: Referentiekaart Watermaal-Bosvoorde.

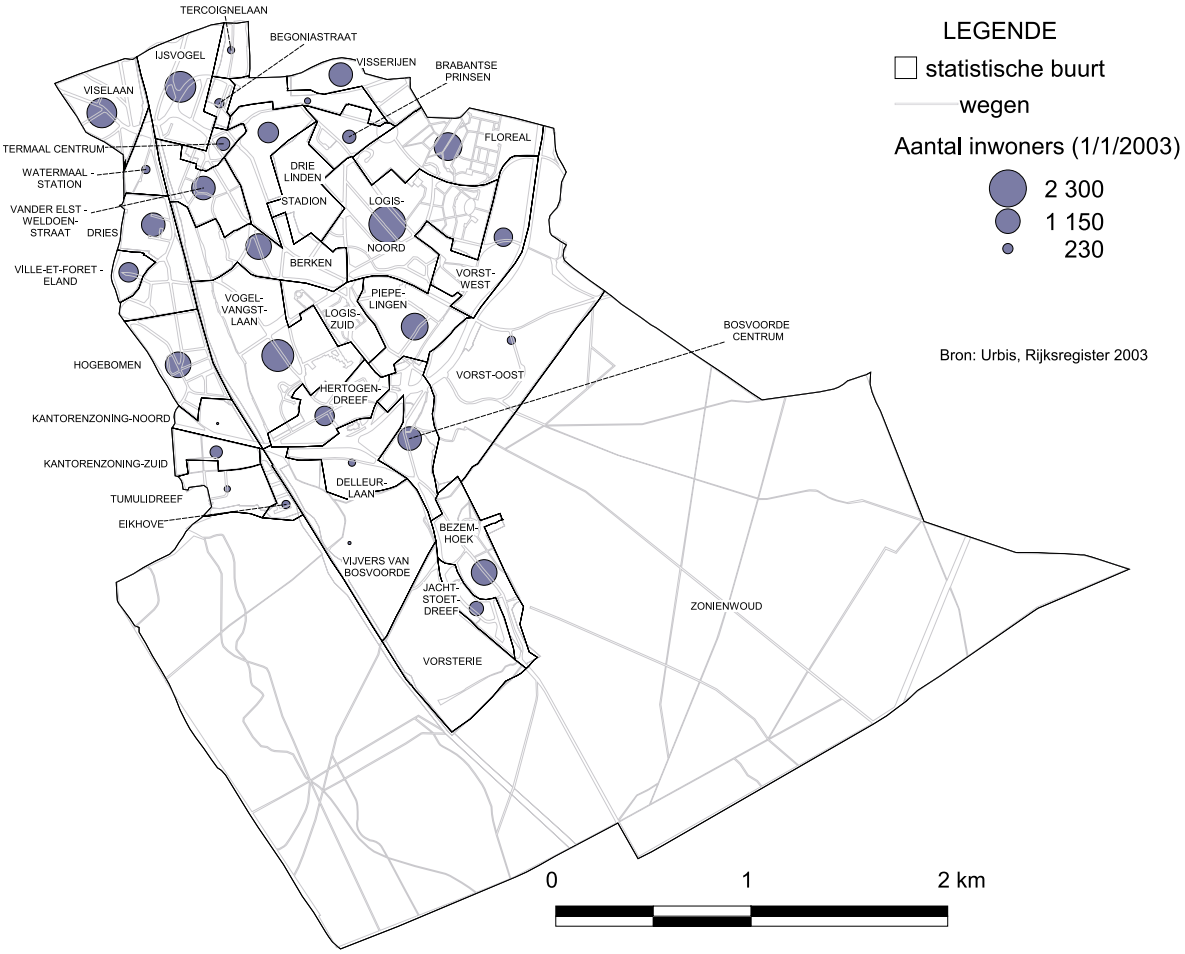

Bovenstaande kaart geeft een overzicht van het grondgebied van de gemeente Watermaal-Bosvoorde. Op de achtergrond wordt het stratenpatroon afgebeeld. In dikke zwarte lijnen zijn de statistische buurten aangeduid. De bollen geven het aantal inwoners per buurt weer. Deze kaart dient als referentiekaart voor andere kaarten in deze fiche, waarop statistische gegevens per buurt worden voorgesteld. Watermaal-Bosvoorde is een gemeente in het zuidoosten van het Gewest. Watermaal bevindt zich in het noorden van de gemeente, Bosvoorde in het zuiden aan het Zoniënwoud. Watermaal-Bosvoorde wordt begrensd door Oudergem in het noordoosten, Sint-Genesius-Rode, Hoeilaart en Overijse in het zuiden (het Zoniënwoud), Ukkel (Zoniënwoud), de gemeente Brussel (Natiënsquare) en Elsene in het westen. Een groot deel van het zuiden van de gemeente wordt ingenomen door het Zoniënwoud.

2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT

2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Op 1 januari 2004 telde de gemeente Watermaal-Bosvoorde officieel 24 298 inwoners (11 179 mannen en 13 119 vrouwen); in het wachtregister vinden we ook nog 63 personen. 2,4% van de bevolking van het Brussels Gewest woont in Watermaal-Bosvoorde.

Tussen 2000 en 2004 is de bevolking verminderd met 475 individuen wat een afname betekent van 1,9%.

Figuur 1: Histogram van de totale bevolking in Watermaal-Bosvoorde op 1/1/2004.

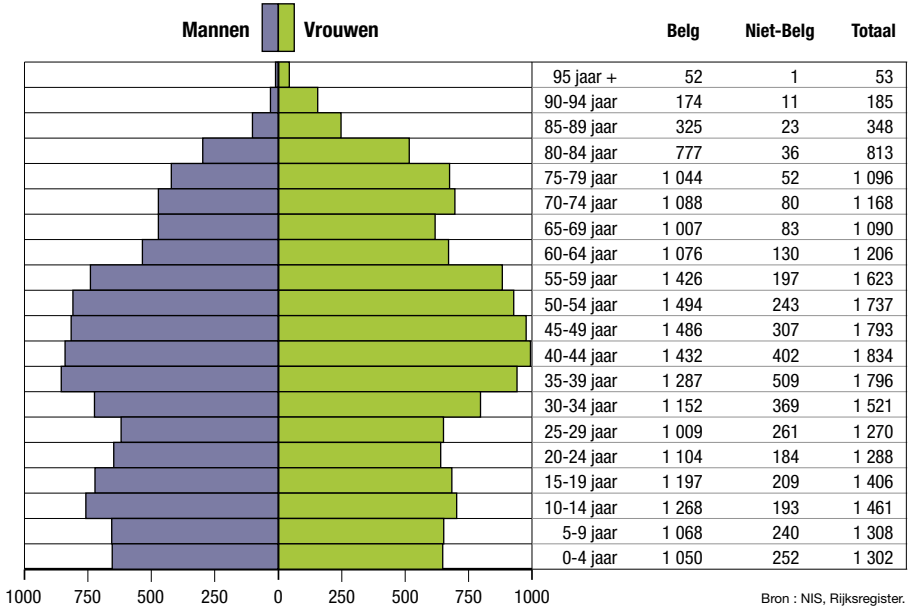

	Belg	Niet-Belg	Totaal
95 jaar +	52	1	53
90-94 jaar	174	11	185
85-89 jaar	325	23	348
80-84 jaar	777	36	813
75-79 jaar	1 044	52	1 096
70-74 jaar	1 088	80	1 168
65-69 jaar	1 007	83	1 090
60-64 jaar	1 076	130	1 206
55-59 jaar	1 426	197	1 623
50-54 jaar	1 494	243	1 737
45-49 jaar	1 486	307	1 793
40-44 jaar	1 432	402	1 834
35-39 jaar	1 287	509	1 796
30-34 jaar	1 152	369	1 521
25-29 jaar	1 009	261	1 270
20-24 jaar	1 104	184	1 288
15-19 jaar	1 197	209	1 406
10-14 jaar	1 268	193	1 461
5-9 jaar	1 068	240	1 308
0-4 jaar	1 050	252	1 302

Bron : NIS, Rijksregister.

Tabel 1: Evolutie van de kenmerken van de bevolking in Watermaal-Bosvoorde en het Brussels Gewest van 1998 tot 2004.

	Watermaal-Bosvoorde			Brussels Gewest		
	1998	2001	2004	1998	2001	2004
% < 20 jaar	22,0%	22,5%	22,5%	23,2%	23,5%	23,7%
% 20-64 jaar	58,1%	57,8%	57,9%	59,6%	60,0%	60,7%
% 65 jaar en ouder	19,9%	19,7%	19,6%	17,2%	16,5%	15,6%
Verouderingsindex (≥ 65 jaar/0-19 jaar)	90,5%	87,4%	86,8%	74,0%	70,5%	66,0%
Afhankelijkheidsindex (0-19 jaar)+(≥ 65 jaar)/(20-64 jaar)	72,0%	73,1%	72,7%	67,8%	66,7%	64,8%
Index van intensiteit van de veroudering (> 80 jaar/≥ 65 jaar)	25,5%	27,4%	29,4%	26,3%	26,7%	29,6%

Bron: NIS, Rijksregister.

Naar verhouding telt Watermaal-Bosvoorde minder jongeren en meer oudere mensen dan het Gewest als geheel. Dit verklaart de hogere verouderings- en afhankelijkheidsindex dan deze van het Gewest.

2.2 Huishoudenssamenstelling (1)

Tabel 2: Huishoudenssamenstelling op 1/1/2004 (typologie CBGS).

	Watermaal-Bosvoorde		Brussels Gewest	
	Aantal hh	**% hh**	**Aantal hh**	**% hh**
alleenwonende man	2 243	18,8	116 758	23,8
alleenwonende vrouw	3 386	28,4	128 990	26,3
paar zonder inwonende kinderen	2 257	18,9	81 891	16,7
paar met inwonende kinderen	2 496	20,9	100 993	20,6
alleenstaande moeders met inwonende kinderen	1 168	9,8	44 288	9,0
alleenstaande vaders met inwonende kinderen	193	1,6	7 019	1,4
andere huishoudenstypes	105	0,9	8 642	1,8
huishoudenstype onbekend	84	0,7	2 714	0,6
totaal aantal private huishoudens	**11 932**	**100,0%**	**491 295**	**100,0%**
collectieve huishoudens	11		308	
totaal aantal huishoudens	**11 943**		**491 603**	

Bron: Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie

47,2% van de huishoudens (1) zijn huishoudens van één persoon. Opgelet, het gaat om het aandeel huishoudens, en niet het aandeel personen dat alleen woont, dat bedraagt 28,9% van de meerderjarige bevolking in Watermaal-Bosvoorde (31,3% voor het Brussels Gewest).

Minstens 66,1% van de huishoudens hebben geen kinderen (minstens 66,8% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). 35,3% van de huishoudens met kinderen zijn éénoudergezinnen. Dit zijn vooral alleenstaande moeders met kinderen, maar er zijn ook 193 alleenstaande vaders met kinderen in Watermaal-Bosvoorde.

De samenstelling van de huishoudens is verschillend naargelang van de statistische buurt. Onderstaande kaartjes geven hierover wat meer informatie.

(1) Een huishouden kan uit één of meerdere personen bestaan. Alleenstaanden worden bijgevolg ook beschouwd als een (éénpersoons-) huishouden.

2.2 Huishoudenssamenstelling (2)

Kaart 2: Aandeel éénpersoonshuishoudens per statistische buurt op 1/1/2004 in Watermaal-Bosvoorde.

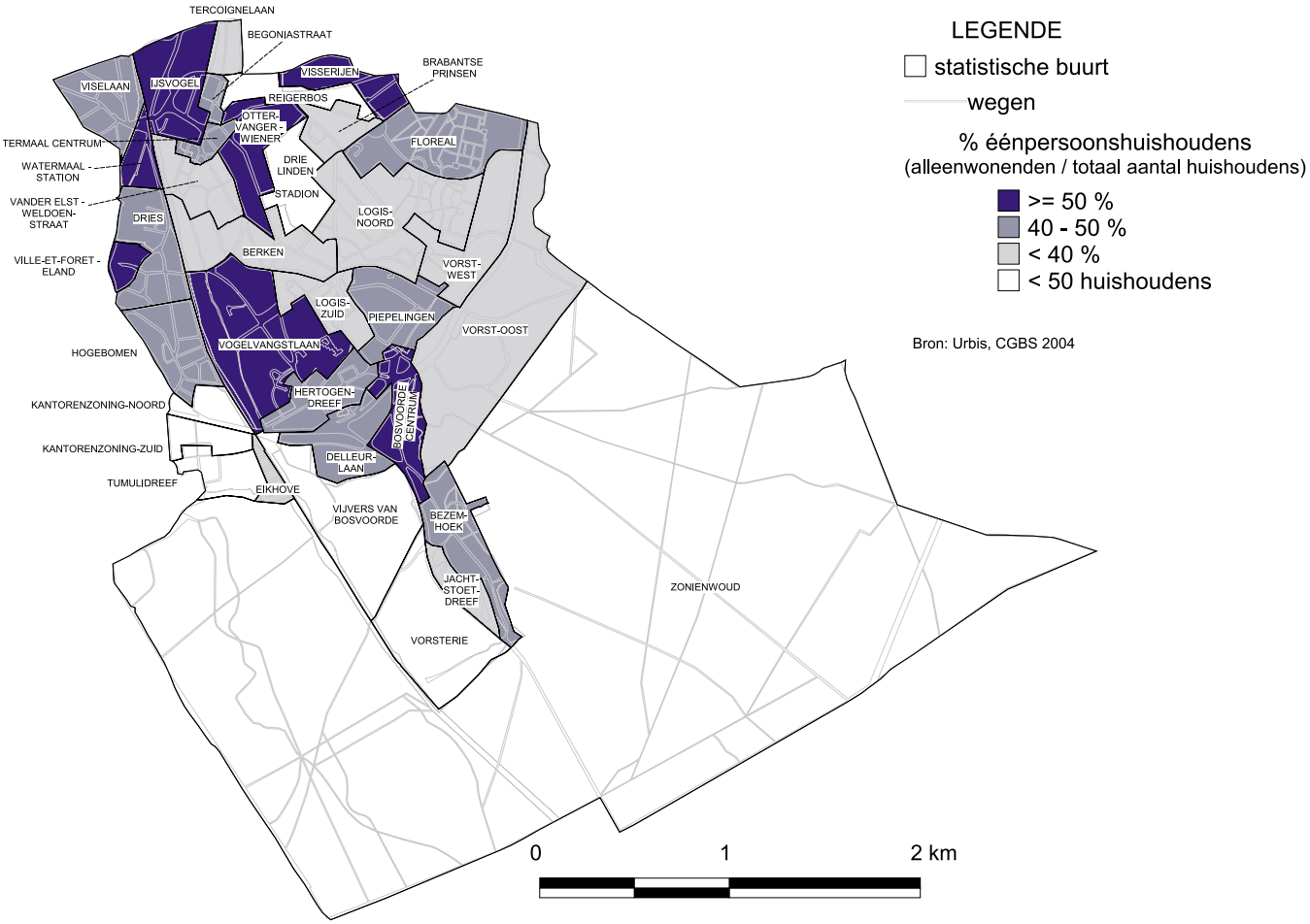

De gemeente Watermaal-Bosvoorde (47,2%) telt gemiddeld minder éénpersoonshuishoudens dan het Brussels Gewest (50,0%). Slechts één buurt telt meer dan 60% alleenstaanden («Visserijen», 63,2%). 10 buurten tellen zelfs minder dan 40% alleenstaanden.

2.2 Huishoudenssamenstelling (3)

Kaart 3: Aandeel éénoudergezinnen per statistische buurt op 1/1/2004 in Watermaal-Bosvoorde.

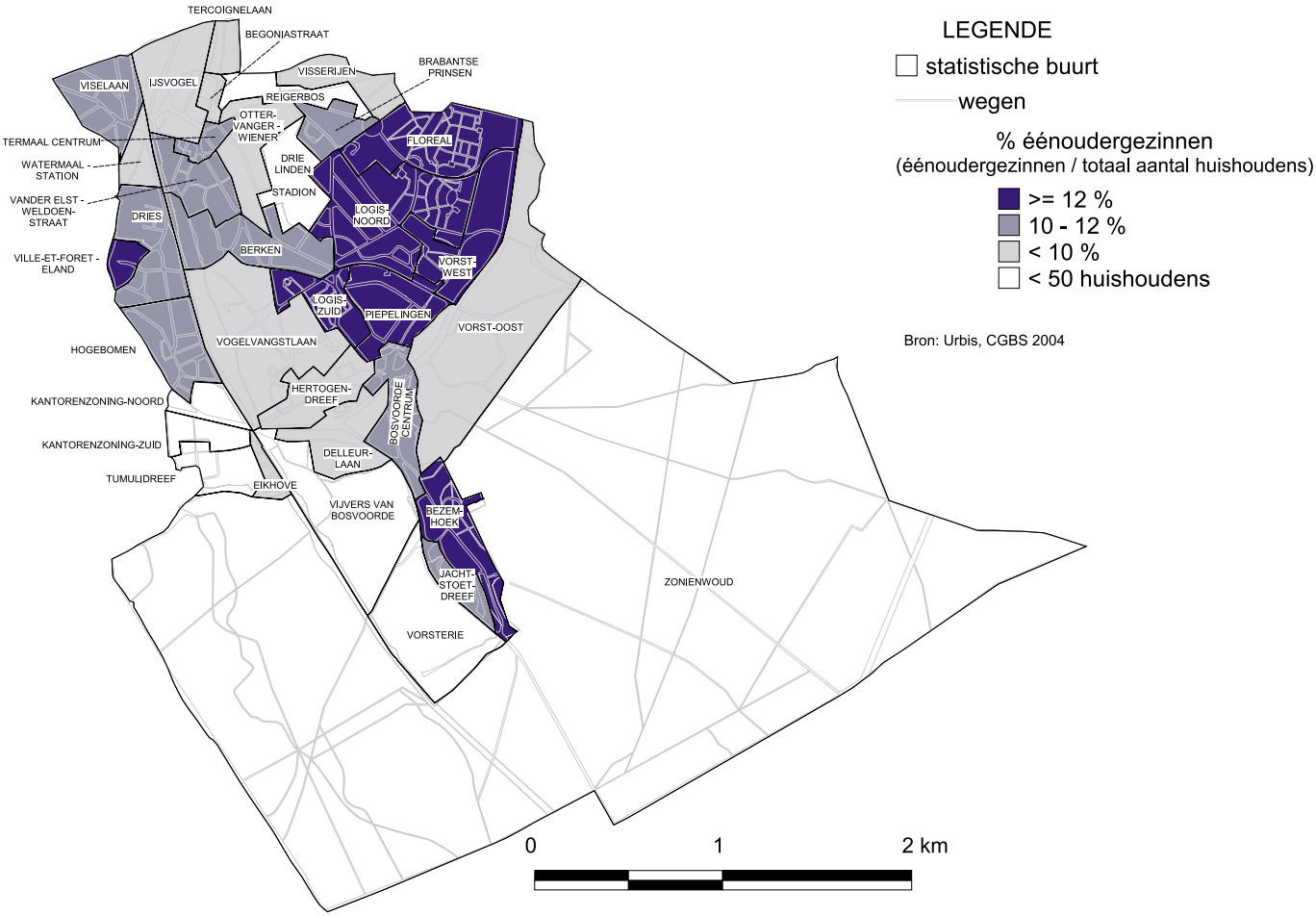

Het gemiddeld aandeel éénoudergezinnen is hoger in Watermaal-Bosvoorde (11,4%) dan in het Gewest (10,4%). Het aandeel is hoger dan 15% in de buurten met overwegend sociale woningen: «Ville-et-Foret - Eland» (22,0 %), «Logis-Zuid» (19,7%), «Logis-Noord» (16,1%) en «Floreal» (15,9%).

2.2 Huishoudenssamenstelling (4)

Kaart 4: Aandeel huishoudens met 4 kinderen of meer per statistische buurt op 1/1/2004 in Watermaal-Bosvoorde.

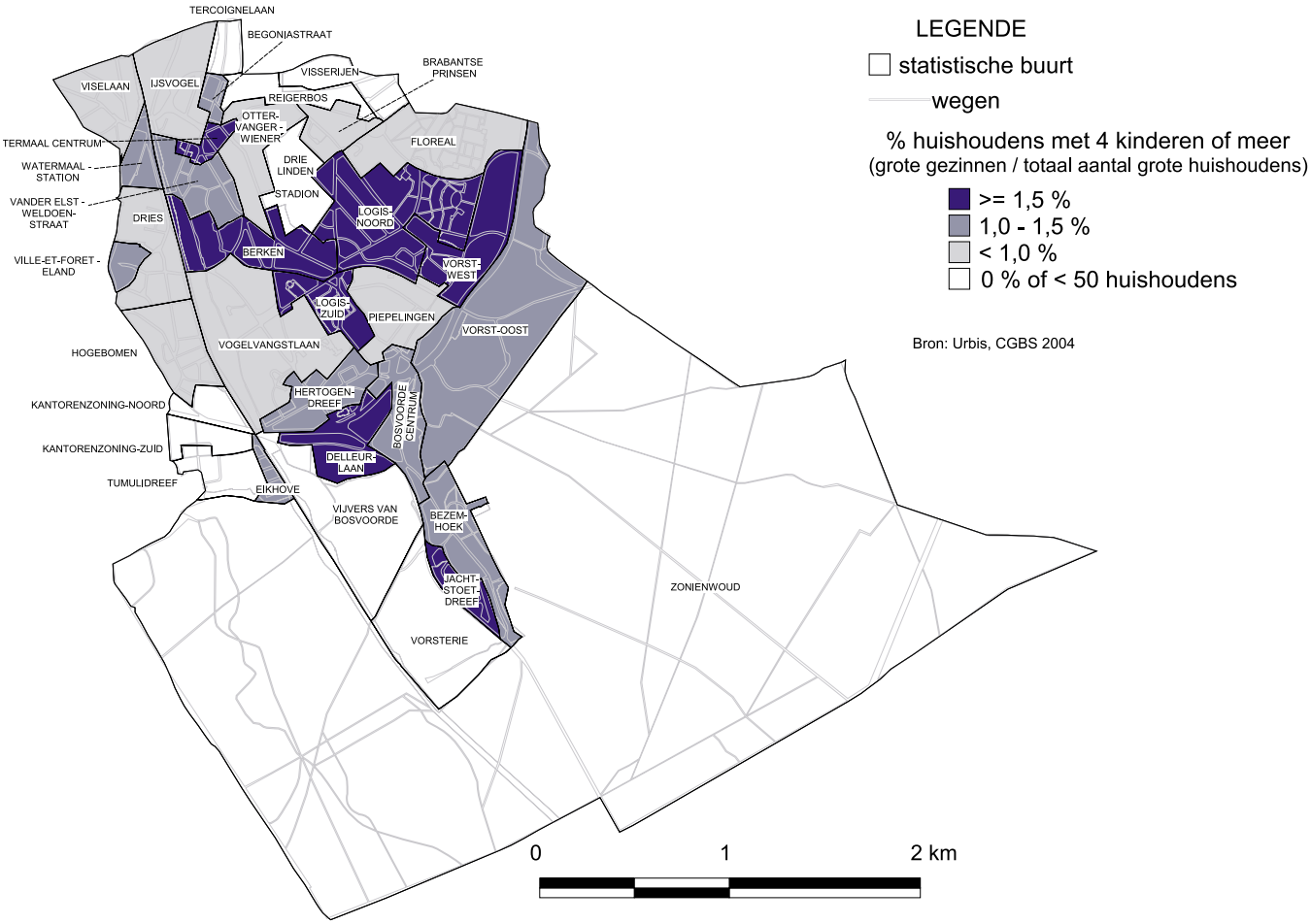

Er zijn gemiddeld 1,0% grote gezinnen in Watermaal-Bosvoorde (t.o.v. 2,6% in het Gewest). Samen met Elsene heeft Watermaal-Bosvoorde het kleinste aandeel grote gezinnen bij de Brusselse gemeenten. Slechts één buurt («Logis-Zuid») telt meer grote gezinnen (2,7%) dan gemiddeld in het Brussels Gewest.

2.3 Multiculturaliteit (1)

Tabel 3: De voornaamste nationaliteiten in Watermaal-Bosvoorde en het Brussels Gewest, 2004.

Gemeente Watermaal-Bosvoorde

Nationaliteit	Aantal	%
België	20 516	84,4
Frankrijk	791	3,3
Verenigd Koninkrijk	354	1,5
Italië	352	1,4
Japan	259	1,1
Duitsland	233	1,0
Spanje	214	0,9
Portugal	151	0,6
Nederland	150	0,6
Verenigde staten	139	0,6
Griekenland	90	0,4
Andere	1 049	4,3
TOTAAL	**24 298**	**100,0%**

Brussels Gewest

Nationaliteit	Aantal	%
België	736 448	73,7
Marokko	41 987	4,2
Frankrijk	39 138	3,9
Italië	27 953	2,8
Spanje	20 428	2,0
Portugal	15 958	1,6
Turkije	11 595	1,2
Verenigd Koninkrijk	9 230	0,9
Griekenland	8 922	0,9
Duitsland	7 778	0,8
Congo	7 269	0,7
Andere	73 193	7,3
TOTAAL	**999 899**	**100,0%**

Bron: NIS, Rijksregister.

In 2004 had 15,6% van de bevolking van Watermaal-Bosvoorde een niet-Belgische nationaliteit (2), wat minder is dan het gemiddelde voor het Brussels Gewest (26,3%).

(2) Het gaat wel degelijk over de nationaliteit, en niet over de origine.

2.3 Multiculturaliteit (2)

Figuur 2: Verdeling van de niet-Belgische bevolking in Watermaal-Bosvoorde en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

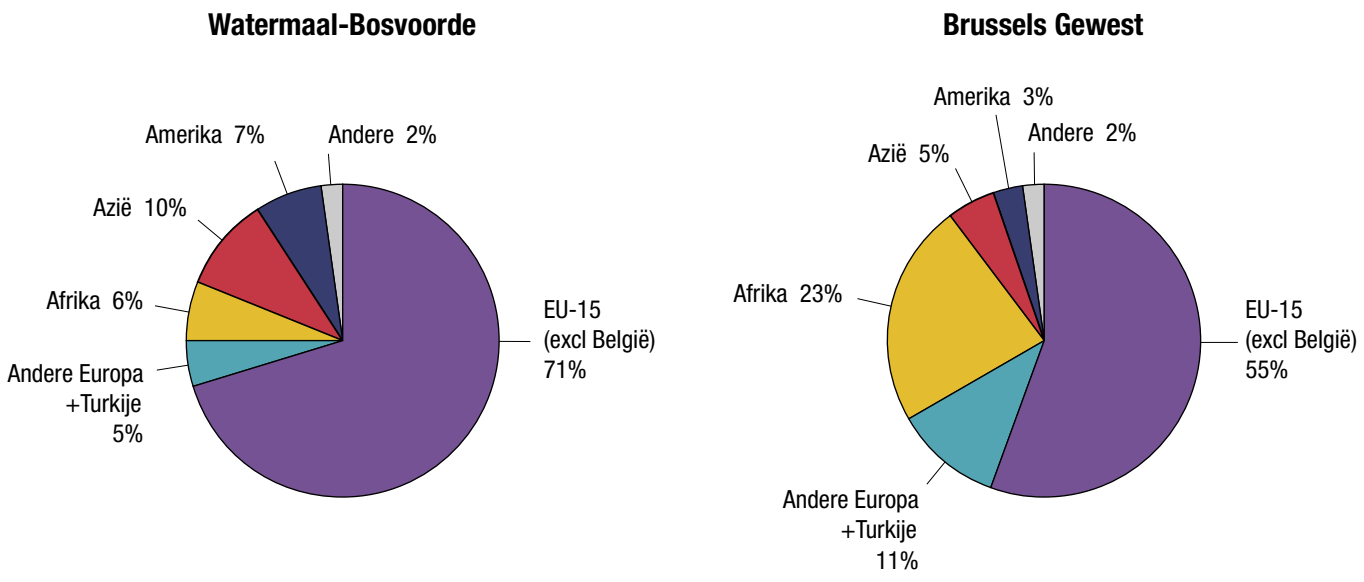

Bron : NIS, Rijksregister.

71,1% van deze niet-Belgische populatie in Watermaal-Bosvoorde is afkomstig uit 1 van de 15 EU-landen (3) (55,1% voor het hele Gewest).

Onder deze niet-Belgen wordt de belangrijkste groep gevormd door de Fransen (20,9% van de niet-Belgen, 3,3% van de totale bevolking), gevolgd door de Britten (9,4% van de niet-Belgen), de Italianen (9,3% van de niet-Belgen), de Japanners (6,8% van de niet-Belgen) en de Duitsers (6,2% van de niet-Belgen).

(3) Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Denemarken, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Griekenland, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Finland, Zweden.

3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN

3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen

Zowel het gemiddeld als het mediaan inkomen ligt in Watermaal-Bosvoorde een stuk hoger dan in het Brussels Gewest en in de rest van het land. Er zijn echter verschillen binnen de gemeente.

Tabel 4: Het gemiddeld en het mediaan inkomen per belastingsaangifte, inkomens 2002, aangifte 2003 in euro per jaar.

	Gemiddeld inkomen per aangifte	Mediaan inkomen per aangifte
België	24 621 €	18 914 €
Brussels Gewest	23 776 €	17 588 €
Watermaal-Bosvoorde	30 101 €	21 736 €

Bron: fiscale statistieken NIS.

Kaart 5: Het mediaan inkomen per buurt, in Watermaal-Bosvoorde (inkomensjaar 2002, aanslagjaar 2003).

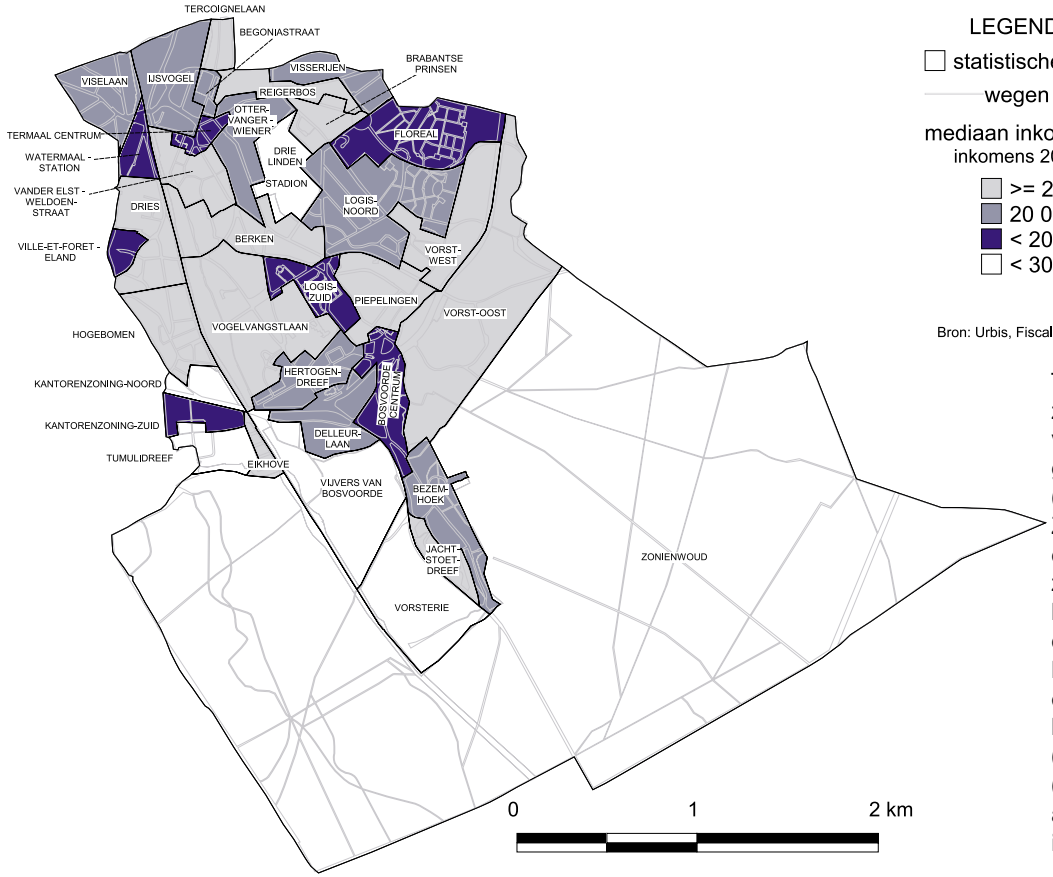

LEGENDE

- statistische buurt
- wegen

mediaan inkomen per aangifte
inkomens 2002, in € per jaar

- >= 23 000
- 20 000 - 23 000
- < 20 000
- < 30 aangiften

Bron: Urbis, Fiscale statistieken NIS 2003

Twee buurten hebben een zeer laag mediaan inkomen in vergelijking met de rest van de gemeente: «Ville-et-Foret – Eland» (€ 13 869) en «Kantorenzoning-Zuid» (€ 14 201). Wat vooral opvalt in Watermaal-Bosvoorde zijn de buurten met een zeer hoog mediaan inkomen. De top drie wordt gevormd door de buurt «Reigerbos» (€ 33 133) en twee buurten grenzend aan het Zoniënwoud: «Eikhove» (€ 31 361) en «Jachtstoetdreef» (€ 29 664). In totaal hebben acht buurten een mediaan inkomen hoger dan € 25 000.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (1)

Watermaal-Bosvoorde telt voor alle categorieën, behalve personen met een handicap, minder gerechtigden op een verhoogde tussenkomst dan gemiddeld in het Gewest.

Tabel 5: Aantal belastingsplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging in Watermaal-Bosvoorde, aantal op 1 januari 2004.

	Watermaal-Bosvoorde		Brussels Gewest	
	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking
WIGW	836	4,3%	40 962	5,2%
OCMW	110	0,6%	18 841	2,4%
inkomensgarantie voor ouderen of rentebijslag	160	0,8%	9 617	1,2%
gehandicapten	361	1,9%	13 493	1,7%
oudere langdurig werklozen	147	0,8%	9 055	1,2%
Totaal aantal gerechtigden	**1 614**	**8,3%**	**91 968**	**11,7%**
Meerderjarige bevolking (> 18 jaar)	19 360		784 988	

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

Figuur 3: Evolutie van het aantal belastingsplichtigen wonende in Watermaal-Bosvoorde die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging.

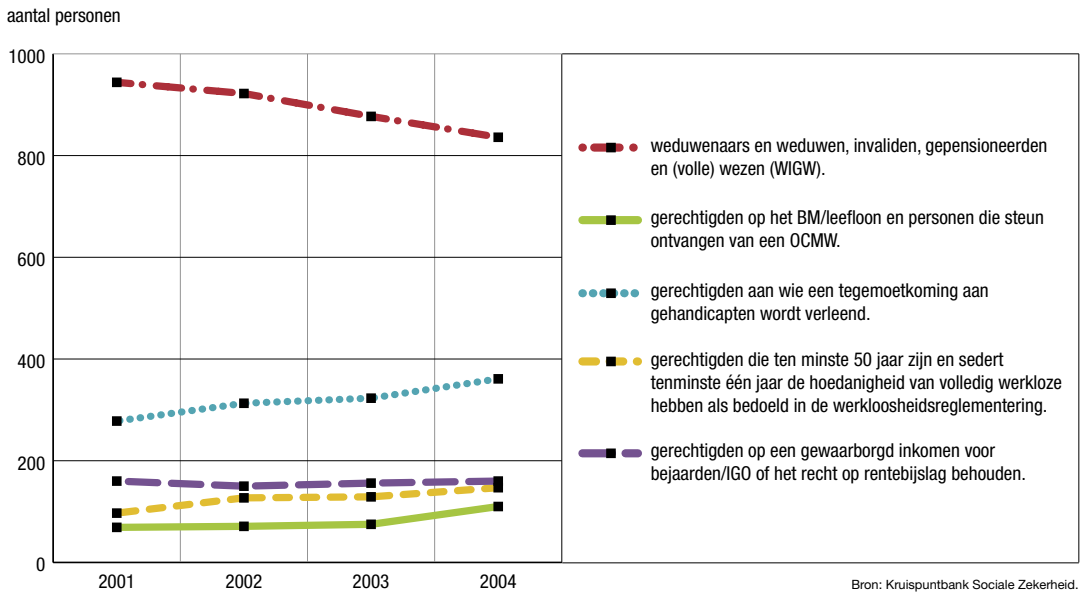

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

Behalve de WIGW's stijgt het aandeel van alle categorieën tussen 2001 en 2004, zowel in Watermaal-Bosvoorde als in het Gewest.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (2)

Tabel 6: Aantal personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen op 1/1/2004 in Watermaal-Bosvoorde en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

Aantal uitkeringen op 1 januari 2004	Watermaal-Bosvoorde		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Jongeren (18-25 jaar)	**1 827**	**100,0%**	**89 537**	**100,0%**
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	89	4,9	6 118	6,8
Werkloosheidsuitkering (UVW)	75	4,1	9 447	10,6
Invaliditeitsuitkering	6	0,3	477	0,5
Totaal aantal jongeren met een uitkering	170	9,3	16 042	17,9
Actieve bevolking (18-64 jaar)	**14 607**	**100,0%**	**628 573**	**100,0%**
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	333	2,3	25 201	4,0
Werkloosheidsuitkering (UVW)	893	6,1	63 016	10,0
Invaliditeitsuitkering	295	2,0	10 845	1,7
Totaal aantal mensen op actieve leeftijd met een uitkering	1 521	10,4	99 062	15,8
Ouderen (≥ 65 jaar)	**4 753**	**100,0%**	**156 415**	**100,0%**
Inkomensgarantie voor ouderen*	170	3,6	11 857	7,6
Invaliditeitsuitkering	135	2,8	6 637	4,2
Totaal aantal ouderen met een uitkering	305	6,4	18 494	11,8

** ook ouderen in het uitdovende statuut van gewaarborgd inkomen voor bejaarden zijn in dit cijfer opgenomen.*

Bron: POD Maatschappelijke integratie, BGDA, FOD Sociale Zekerheid, Rijksdienst voor pensioenen.

10% van de mensen op actieve leeftijd en van de jongeren in Watermaal-Bosvoorde leeft van een uitkering. Het aandeel van de bevolking dat van een minimum- of vervangingsuitkering leeft is voor alle categorieën lager in Watermaal-Bosvoorde dan in het Gewest. Eén op 16 ouderen heeft een inkomensgarantie of invaliditeitsuitkering.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (3)

Figuur 4: Inactiviteitsduur van de werklozen in Watermaal-Bosvoorde en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

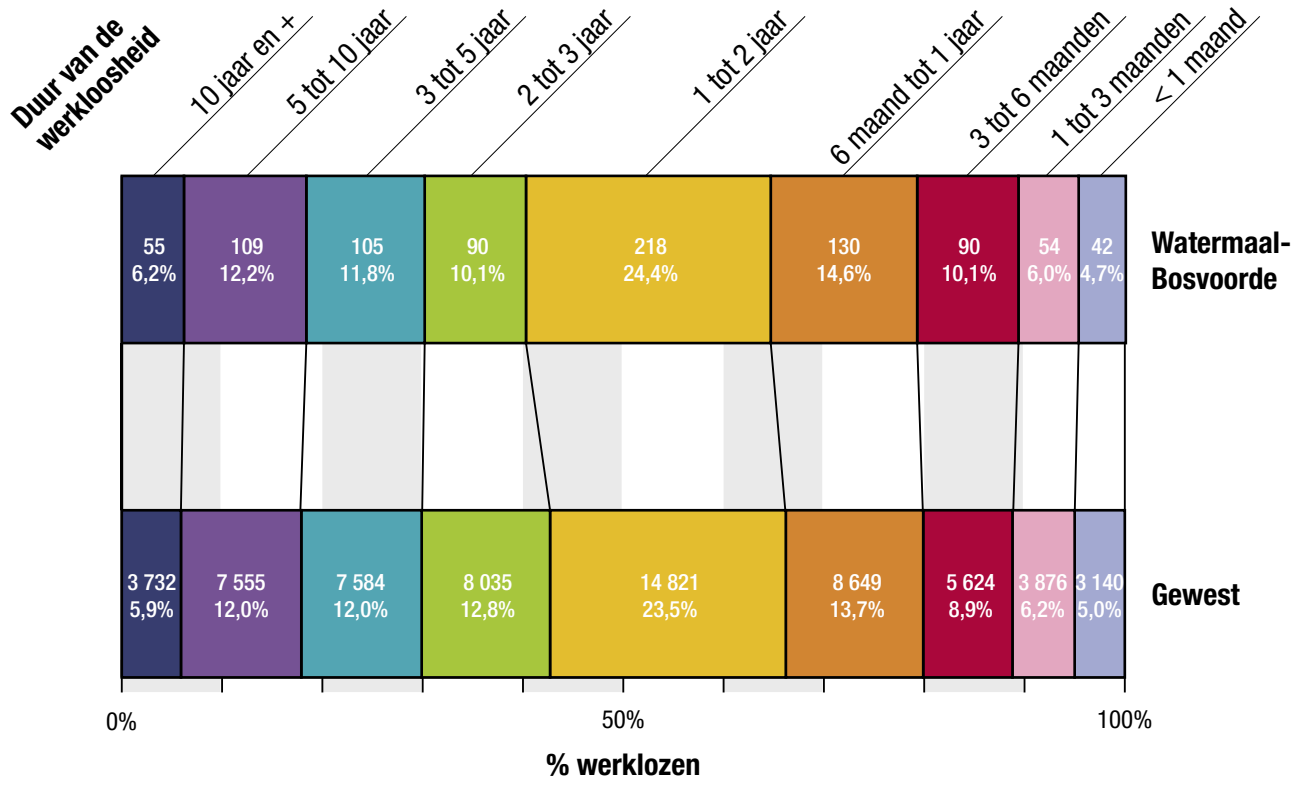

Bron : BGDA, 1/1/2004.

Voor heel wat mensen is de werkloosheidsuitkering geen tijdelijke oplossing, maar een situatie die langere tijd duurt. 40% van de werklozen in Watermaal-Bosvoorde is minstens 2 jaar werkloos (tov 43% in het Gewest). 65% is minstens 1 jaar werkloos (tov 66% in het Gewest).

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (I)

Voor het jaar 2003 bedroeg het geboortecijfer 8,6‰ in Watermaal-Bosvoorde tegenover 14,8‰ voor het hele Brussels Gewest (gegevens van het Rijksregister).

Volgens de statistische formulieren bij de geboorteattesten werden 1 246 geboorten geregistreerd tussen 1998 en 2002 bij moeders met verblijfplaats in de gemeente Watermaal-Bosvoorde. Het jaarlijkse aantal geboortes in Watermaal-Bosvoorde blijft stabiel tussen 1998 en 2002, terwijl er in het Gewest voor deze periode een stijging van 12% wordt waargenomen.

Tabel 7: Kenmerken van geboortes en van moeders met verblijfplaats in Watermaal-Bosvoorde en regio Brussel (periode 1998-2002).

	Aantal Watermaal-Bosvoorde	% Watermaal-Bosvoorde*	% Gewest*	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Meerlinggeboorte	68	**5,5**	3,5	2,7 - 5,5
Keizersnede	199	16,0	14,9	13,7 - 17,4
Inductie van de bevalling	319	30,1	27,4	23,3 - 31,9
Premature bevalling (<37 weken)	74	7,3	7,1	5,8 - 8,2
Ernstig premature bevalling (<32 weken)	8	0,8	1,1	0,4 - 1,6
Laag geboortegewicht (< 2500g)	75	7,0	7,0	5,8 - 7,9
Geboorte binnen huishouden zonder professionele activiteit	63	**5,4**	25,4	5,3 - 42,9
Alleenstaande moeder	129	**10,5**	15,4	9,0 - 18,4
Moeder < 20 jaar	14	**1,1**	3,3	1,0 - 6,4
Moeder ≥ 40 jaar	58	**4,7**	3,2	2,1 - 4,7

**Per 100 geboorten of levendgeborenen (vroeggeboorten, laag geboortegewicht).*
De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Watermaal-Bosvoorde ten opzichte van de cijfers in het Gewest.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (2)

Tabel 8: Perinatale, foeto-infantiele en infantiele sterfte onder de geboortes bij moeders die verblijven in Watermaal-Bosvoorde en in het Brussels Gewest (periode 1998-2002).

	Aantal Watermaal-Bosvoorde	Watermaal-Bosvoorde per 1000 geboortes	Gewest per 1000 geboortes	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Perinatale sterfte (4)	3	-	7,1	2,4 - 9,7
Infantiele sterfte (5)	4	-	5,1	2,0 - 6,3
Foeto-infantiele sterfte (6)	6	4,8	10,0	4,8 - 13,1

De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Watermaal-Bosvoorde ten opzichte van de cijfers in het Gewest.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Watermaal-Bosvoorde is telkens bij de 2 Brusselse gemeenten met de laagste proporties van geboortes bij zeer jonge moeders (minder dan 20 jaar), geboortes bij alleenstaande moeders en geboortes in een huishouden zonder inkomsten uit arbeid.

Het aandeel van geboortes bij moeders van 40 jaar en ouder ligt het hoogst van alle gemeenten van het Gewest en duidelijk hoger dan het gewestelijke gemiddelde. Hetzelfde geldt voor het aandeel meerlinggeboortes in Watermaal-Bosvoorde.

Het foeto-infantiele sterftecijfer is het laagst van alle gemeenten van het Gewest en is 2 keer kleiner dan het gewestelijke gemiddelde (verschil op de grens van de statistische significantie). Het absolute aantal overlijdens is te klein om zinvolle perinatale en infantiele sterftecijfers te rapporteren.

(4) Overlijden voor de geboorte, vanaf de 22e week van de zwangerschap of vanaf 500g, of tijdens de eerste levensweek (0-6 dagen volle dagen) op 1000 geboortes.

(5) Overlijden tussen de geboorte en de leeftijd van 1 jaar (0-364 dagen volle dagen) op 1000 levendgeborenen.

(6) Overlijden tussen de 22 weken zwangerschap en de geboorte (criterium van kracht sinds 1999, voordien was het criterium 28 weken zwangerschap of 1000g) of in de loop van het eerste levensjaar op 1000 geboorten.

5. MORTALITEIT

In de periode 1998-2002 zijn er 1 428 overlijdens geregistreerd van bewoners van Watermaal-Bosvoorde.

De mortaliteitsratio voor de periode 1998-2002 bedroeg in Watermaal-Bosvoorde 11,7‰ bij de mannen en 11,5‰ bij de vrouwen (Bron: Statistische formulieren voor overlijden).

Na standaardisatie voor leeftijd zijn deze ratio's vergelijkbaar met deze van het Gewest als geheel.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (1)

Tabel 9: Belangrijkste doodsoorzaken voor alle leeftijden in Watermaal-Bosvoorde, periode 1998-2002 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering voor leeftijd.

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Verschil in mortaliteit tov het Gewest	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Verschil in mortaliteit tov het Gewest
Hart- en vaatziekten	195	342,9	**- 15%**	283	424,9	**- 11%**
Kanker	182	320,1	- 7%	184	276,3	+ 3%
Ziekten van de ademhalingsorganen	117	205,8	**+ 30%**	83	124,6	- 6%
Ziekten van de spijsverterings-organen	40	70,3	+ 14%	38	57,1	- 9%
Uitwendige doodsoorzaken	39	68,6	- 12%	31	46,6	- 25%
waarvan ongevallen	20	35,2	- 15%	22	33,0	- 25%
zelfmoord	15	-	-	6	-	-

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De tabel van de belangrijkste doodsoorzaken toont aan dat, in vergelijking met het gehele Gewest en na standaardisatie voor leeftijd, er eerder een lagere sterfte wordt waargenomen voor de meeste belangrijke doodsoorzaken waarbij het verschil statistisch significant is bij de sterfte gerelateerd aan hart- en vaatziekten. Bij de mannen wordt er evenwel een oversterfte vastgesteld gerelateerd aan aandoeningen van het ademhalingsstelsel.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (2)

Figuur 5: Verdeling van de belangrijkste doodsoorzaken per geslacht, Watermaal-Bosvoorde 1998-2002.

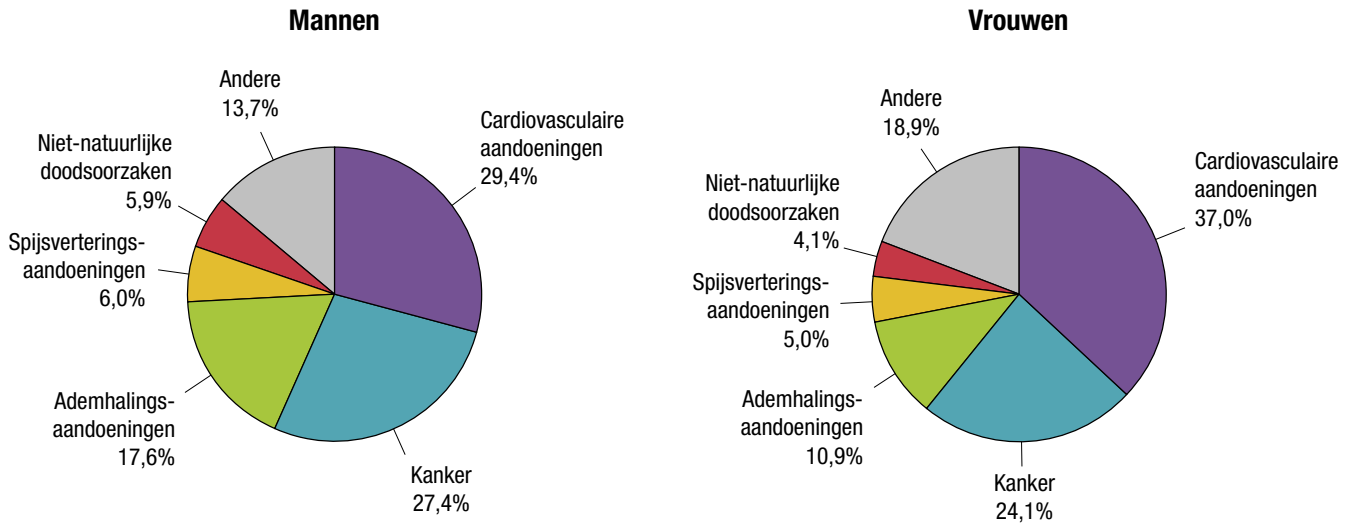

Bron : Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De belangrijkste doodsoorzaken in Watermaal-Bosvoorde zijn dezelfde als in het Brussels Gewest.

Het grotere aandeel van sterfte door cardiovasculaire ziekten bij vrouwen dan bij mannen is te wijten aan de hogere leeftijd waarop vrouwen overlijden.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (1)

Figuur 6: Sterftecijfer naar leeftijd (per 100 000 inwoners), vergelijking met het geheel van het Brussels Gewest.

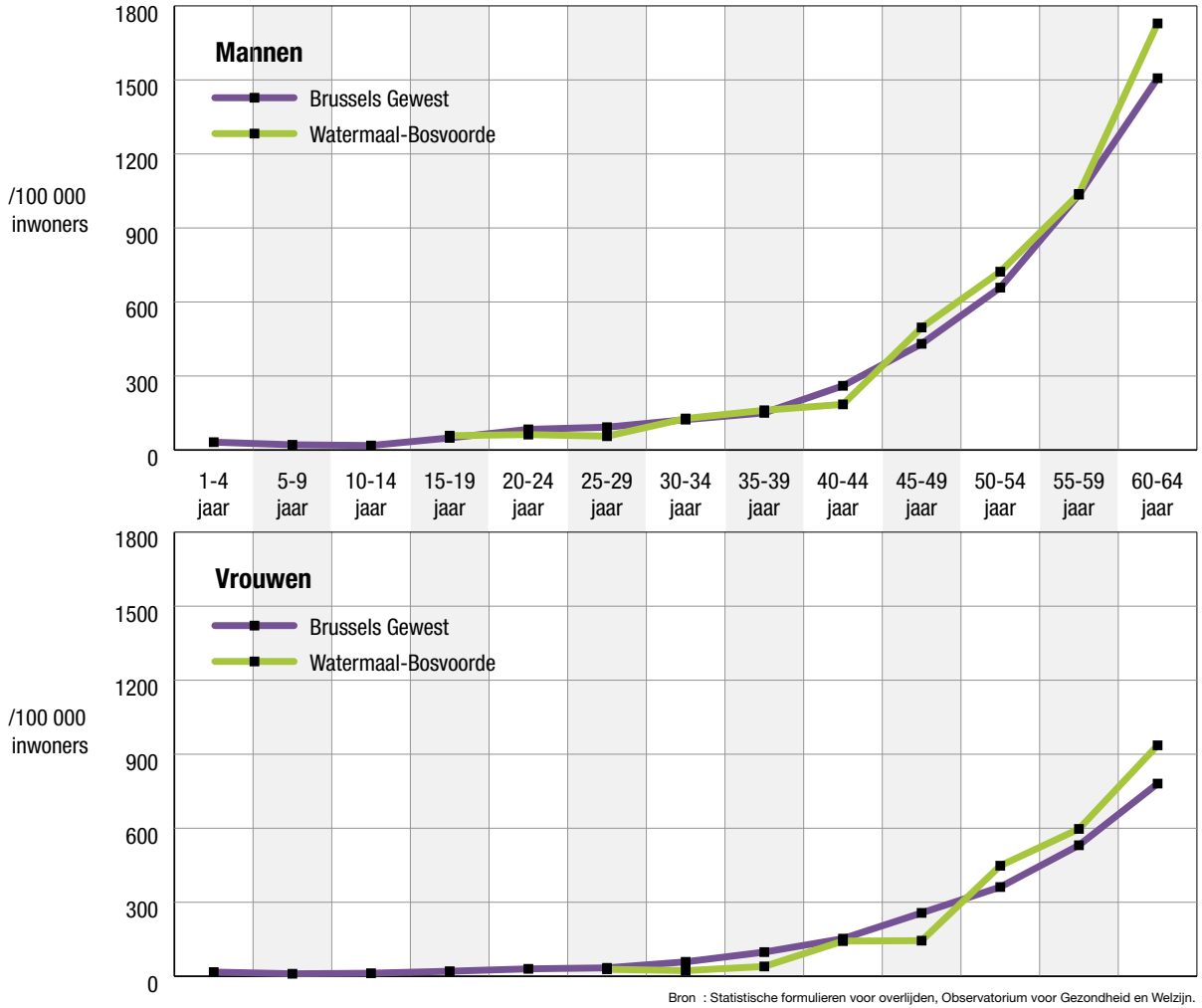

Bron : Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Watermaal-Bosvoorde ligt de vroegtijdige sterfte (voor de leeftijd van 65 jaar) bij 3,3 op 1000 mannen en 1,8 op 1000 vrouwen. Deze cijfers verschillen zowel bij de vrouwen als de mannen niet significant van deze van het Gewest na standaardisatie voor leeftijd.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (2)

Gezien het lage aantal vroegtijdige sterftes die werden geregistreerd in Watermaal-Bosvoorde voor de periode 1998-2002 is het niet mogelijk om deze sterfte voor te stellen voor de verschillende belangrijkste doodsoorzaken (7).

Bij de mannen zijn de drie vaakst vastgestelde vroegtijdige oorzaken ischemische hartziekten (21 overlijdens), longkanker (16 overlijdens) en zelfmoord (11 overlijdens).

Bij de vrouwen zijn de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken borstkanker (14 overlijdens), longkanker (6 overlijdens) en zelfmoord en cerebrovasculaire aandoeningen (elk 5 overlijdens).

(7) Om methodologische redenen presenteren we de cijfers (sterftecijfer, mortaliteitsratio en vergelijkingen met de hele regio) alleen voor de oorzaken waarvan er minstens 20 overlijdens zijn geregistreerd gedurende de opgevolgde periode.

6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID

In Watermaal-Bosvoorde meende 23,9% van de ter gelegenheid van de Socio-economische enquête 2001 ondervraagde mensen dat zijn gezondheidstoestand niet bevredigend was (middelmatig, slecht of heel slecht). Dit aandeel bedraagt 26,1% voor het hele Brussels Gewest.
Wij merken ruimtelijke verschillen op het niveau van de buurten. Op de kaart wordt de gestandaardiseerde index voor elke buurt voorgesteld. Deze meet de verhouding personen die hun gezondheid als slecht ervaren ten opzichte van het Belgische gemiddelde.
De meest extreme waarde (1,41) wordt waargenomen in de buurt «Ville-et-Foret – Eland». In deze buurt is de proportie mensen die zich niet gezond voelen 41% hoger dan gemiddeld in het land.
In alle andere buurten is de verhouding mensen die hun eigen gezondheid slecht inschatten gelijkaardig of lager dan gemiddeld in het land.
13 buurten hebben een waarde kleiner dan 0,8 wat betekent dat de verhouding mensen die zich niet gezond voelen (minstens 20%) lager ligt dan gemiddeld in het land.

Kaart 6: Subjectieve gezondheid: personen die zich niet in goede gezondheid voelen, per buurt in Watermaal-Bosvoorde.

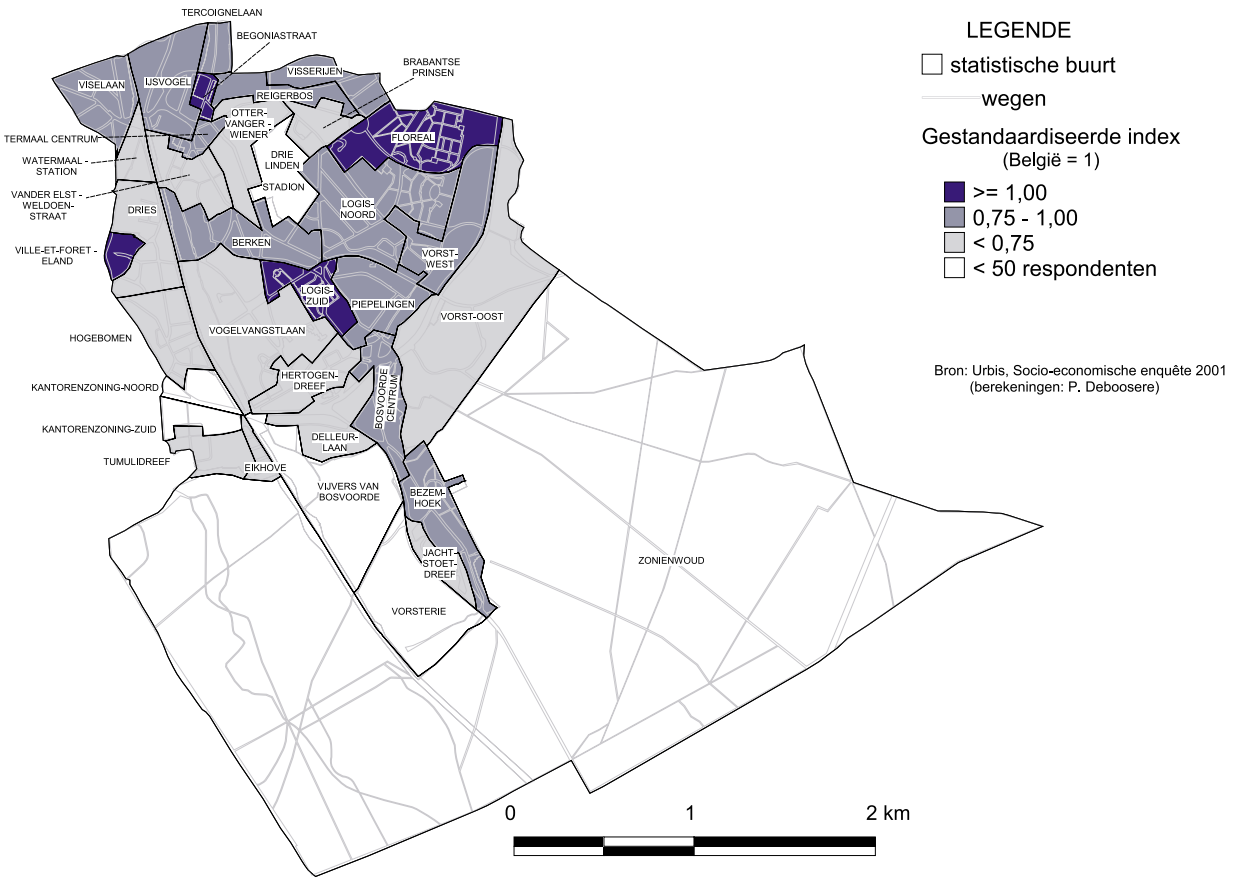

7. BIJLAGE

7.1 Definities en afkortingen

‰ = per 1000.

Afhankelijkheidsindex: staat voor het aandeel van de bevolking dat zich bevindt in de afhankelijke leeftijdscategorieën (0-19 jaar en 65 jaar en meer) in vergelijking met de bevolking die het meest waarschijnlijk een beroepsactiviteit uitoefent (20 tot 64 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Bruto mediaan inkomen: bruto-inkomen waarvoor er evenveel huishoudens zijn met een lager inkomen als huishoudens met een hoger inkomen (inkomen dat zich bevindt in het midden van de inkomensverdeling gerangschikt volgens orde van grootte).

IGO: Inkomensgarantie voor ouderen.

Index van de intensiteit van de veroudering: staat voor het aandeel mensen ouder dan 80 jaar onder de 65-plussers.

LL: leefloon (nieuwe wetgeving, vanaf 2002), toegekend door het OCMW.

Verouderingsindex: staat voor het aandeel van de ouderen (65 jaar en meer) in vergelijking met dat van de jongeren (0 tot 19 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Wachtregister: bevat de kandidaat-vluchtelingen die zich in een erkenningsprocedure bevinden.

WIGW: weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen: onder andere deze categorieën hebben recht op de verhoogde tussenkomst inzake geneeskundige verzorging onder bepaalde inkomensvoorwaarden.

7.2 Methodologie (1)

CARTOGRAFIE (BOLLENKAART)

In de referentiekaart wordt aan de hand van bollen de densiteit van de bevolking per statistische buurt weergegeven. De oppervlakte van de bollen is evenredig met het aantal inwoners in de statistische buurten. In de legende kan voor drie bollen worden afgelezen hoeveel inwoners de bollen vertegenwoordigen, maar op de kaart komen uiteraard ook andere waarden voor (continue schaal). Per kaart wordt de schaal aangepast, de grootte van de bollen zijn dus niet vergelijkbaar tussen verschillende kaarten.

CARTOGRAFIE (CHOROPLETENKAART)

De meeste kaarten in deze fiche zijn choropletenkaarten (de vlakken worden opgevuld met een kleur). Voor elke statistische buurt wordt de relatieve waarde (bijvoorbeeld: % alleenstaanden) berekend. De buurten worden vervolgens opgedeeld in categorieën: buurten met de hoogste waarden, buurten met eerder hoge waarde, buurten met een gemiddelde waarde, buurten met een eerder lage waarde en buurten met de laagste waarden. Het gemiddelde voor de gemeente behoort steeds tot de middelste klasse. Omwille van de interpretatie worden de buurten met minder dan 50 huishoudens wit gelaten.

STATISTISCHE SECTOR - STATISTISCHE BUURT

Een statistische buurt is de kleinste administratieve eenheid waarvoor sociaal-economische en administratieve gegevens beschikbaar zijn. Elke gemeente kan opgedeeld worden in meerdere statistische buurten. Gegevens per statistische buurt maken het mogelijk om intragemeentelijke verschillen zo goed mogelijk te vatten. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is opgedeeld in 724 statistische buurten.

In 2002 telde een buurt gemiddeld 1350 inwoners. Een statistische buurt mag niet worden verward met de alledaagse betekenis die aan buurten wordt gegeven. In de ogen van de bewoners en gebruikers zijn buurten meestal maar vaag afgebakend. Bovendien verschilt de buurtomschrijving van bewoner tot bewoner. De afbakening van de statistische buurten kan worden afgelezen van de referentiekaart die in elke fiche per gemeente wordt opgenomen.

In 2001 werd een lichte wijziging doorgevoerd in de afbakening van de statistische buurten. Afhankelijk van de gegevensbron wordt met de oude afbakening (van voor 2001) dan wel met de nieuwe afbakening gewerkt. (Meer info: Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofstad, Dossiers van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2006/06, te verschijnen).

7.2 Methodologie (2)

STATISTISCHE SIGNIFICANTIE

De mate van statistische significantie evalueert de rol van de willekeurige fluctuaties (met andere woorden van het toeval) in de verkregen resultaten. Preciezer gezegd, evalueert zij de waarschijnlijkheid, p-waarde genoemd, dat het verkregen resultaat zich enkel voordoet door toeval. Doorgaans gebruikt men de grens van 5% om te zeggen of het resultaat al dan niet significant is. Met andere woorden, een p-waarde < 0,05 wordt beschouwd als significant en dus gaat men ervan uit dat het resultaat niet te wijten is aan toeval. Wanneer het verschil statistisch significant is, wordt het cijfer in vet weergegeven.

Voor de vergelijkingen uitgevoerd met een indirecte standaardisering werd de statistische significantie geëvalueerd door het betrouwbaarheidsinterval (indien dat de waarde 1,0 bevat, is het verschil statistisch niet significant).

De mate van statistische significantie hangt sterk af van de grootte van de bevolking. Het is dan ook logisch dat in de gemeenten met minder inwoners de verschillen met het hele Gewest minder gemakkelijk de grens van de statistische significantie halen.

STANDAARDISERING

Standaardisering is een methode die erin bestaat de cijfergegevens te corrigeren om vergelijkingen mogelijk te maken tussen de bevolkingsgroepen waarvan de leeftijdsstructuur anders is. De meeste standaardiseringsmethoden gebruiken een gewogen gemiddelde van specifieke cijfers in de leeftijdscategorieën (hier zullen wij enkel standaardisatie naar leeftijd bespreken, maar je kunt op dezelfde wijze standaardiseren voor een reeks andere kenmerken zoals bijvoorbeeld het geslacht).

Na een standaardiseringsmethode te hebben toegepast, verkrijgen we **volgens de leeftijd gestandaardiseerde mortaliteitscijfers** (men zegt ook aangepast). Wanneer wij de voor de leeftijd aangepaste cijfers vergelijken, kunnen de waargenomen verschillen tussen de cijfers niet te wijten zijn aan verschillen in de leeftijdsstructuur van de bevolking. Men spreekt daarentegen van **brutocijfer** voor de niet-gestandaardiseerde cijfers.

In de fiches werden de vergelijkingen tussen de gemeenten en het hele Gewest uitgevoerd door indirecte standaardiseringen.

Bij indirecte standaardisering gebruiken wij de cijfers van een referentiebevolking (hier het hele Gewest) om het aantal sterfgevallen te berekenen dat verwacht zou zijn in de bestudeerde bevolking indien zij dezelfde mortaliteitscijfers had gehad per leeftijd als de referentiebevolking. Dit maakt het mogelijk om vervolgens de gestandaardiseerde mortaliteitsverhouding (of gestandaardiseerde mortaliteitsratio) (GMV of SMR) te berekenen. Een GMV hoger dan 1,0 in een gemeente geeft aan dat, gelet op de leeftijd, het mortaliteitscijfer hoger ligt in deze gemeente dan in het hele Gewest. De referentiebevolking (Brussels Gewest) wordt aangegeven met een GMV van 1,0.

De resultaten worden voorgesteld in de vorm van «oversterfte» of «ondersterfte», uitgedrukt in een percentage: in vergelijking met het mortaliteitscijfer van het hele Gewest dat overeenstemt met 1,0 zal een SMR van 1,20 worden uitgedrukt als een oversterfte van + 20%.

MORTALITEITSCIJFER

Dit is de verhouding, voor een gegeven periode, van het aantal sterfgevallen in een bepaalde bevolking tot de effectieve omvang van deze bevolking in het midden van de periode. Deze verhouding wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

De bron voor de teller is het overlijdensbestand, aangelegd op basis van de statistische formulieren bij de overlijdensattesten en voor de noemer de effectieve bevolkingsomvang verstrekt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het cijfer van de vroegtijdige mortaliteit wordt berekend door het aantal sterfgevallen van mensen jonger dan 65 jaar in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen jonger dan 65 jaar in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

Het sterftecijfer per oorzaak wordt berekend door het aantal sterfgevallen te wijten aan een bepaalde oorzaak in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 100 000 inwoners.

N.B. in de praktijk wordt de bevolking in het midden van de periode geraamd door het gemiddelde te berekenen van het aantal mensen aan het begin en aan het einde van het jaar.

7.2 Methodologie (3)

HUISHOUDENSTYPOLOGIE

Het is niet zo eenvoudig een zicht te krijgen op de werkelijke samenstelling van de huishoudens omwille van 2 redenen:

1. De informatie in het Rijksregister over de samenstelling van de huishoudens is gebaseerd op de officiële woonplaats. We weten echter dat de mensen soms niet wonen waar ze officieel geregistreerd zijn. Dit probleem kan niet verholpen worden, we kunnen enkel de officiële toestand meten.
2. De klassieke statistieken op basis van het Rijksregister bevatten geen informatie over de nieuwe samenlevingsvormen (zoals ongehuwd samenwonen). Voor dit probleem biedt de huishoudenstypologie van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS) een oplossing. In deze typologie worden niet enkel de gehuwden als paar beschouwd, maar ook de ongehuwd samenwonenden (rekening houdend met leeftijdsverschillen). In de fiches wordt deze typologie gebruikt, omdat ze een beter zicht op de werkelijke samenstelling van de huishoudens dan de klassieke tabellen van het NIS geven, waarin het aantal alleenstaanden met kinderen wordt overschat. (Voor meer informatie over de herberekening van de rijksregistergegevens, zie www.cbgs.be).

MENSEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Er bestaat geen indicator die het totaal aantal huishoudens of het totaal aantal mensen in een huishouden met een vervangingsinkomen kan meten. De beste benadering die op gemeentelijk niveau beschikbaar is, zijn de belastingsplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging. We kennen echter alleen het aantal dossiers. In sommige gevallen betreft een dossier een heel huishouden, in andere enkel een persoon en zijn meerdere dossiers per huishouden mogelijk. Het is voorlopig nog onmogelijk in te schatten hoeveel mensen ten laste zijn van de titularissen van de dossiers. Dat betekent dat het percentage dossiers ten opzichte van de bevolking, zoals opgenomen in de tabellen, steeds een onderschatting is van de werkelijkheid. (Het percentage dossiers ten opzichte van het aantal huishoudens, zou echter een overschatting zijn).

Lay-out Nathalie da Costa Maya, Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire - CDCS vzw.